

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 289/2025
12.06.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Ђурица и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници по тужби тужилаца: АА и ББ, обоје из ..., чији је заједнички пуномоћник Миодраг Живковић, адвокат из ..., против туженог Фонд за развој Републике Србије, Ниш, чији је пуномоћник др Немања Алексић, адвокат из ..., ради враћања стеченог без основа, вредност предмета спора 654.019,01 евра у динарској противвредности, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 403/25 од 05.02.2025. године, у седници одржаној дана 12.06.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 403/25 од 05.02.2025. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Нишу П 415/24 од 17.10.2024. године, у ставу првом изреке, обавезан је тужени да тужиоцима по основу враћања стеченог без основа, исплати 654,019,01 евро у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате и то сваком од тужилаца део по 327.009,50 евра са законском затезном каматом од 02.03.2020. године до исплате. У ставу другом изреке, одбијен је тужбени захтев тужилаца у делу којим су тражили да суд обавезе туженог да тужиоцима плати законску затезну камату на износ од 654.019,01 евра за период од 27.02.2020. до 01.03.2020. године, као неоснован. Ставом трећим изреке је обавезан тужени да тужиоцима надокнади трошкове парничног поступка од 869.090,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 403/25 од 05.02.2025. године, у ставу првом изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у ставу првом и трећем изреке. У ставу другом изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против другостепене пресуде тужени је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због свих законом прописаних разлога са предлогом да Врховни суд преиначи нижестепене пресуде и одбије тужбени захтев у целости.

Испитујући побијану пресуду у границама ревизијских разлога прописаних одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 72/11..10/23 – др. закон) Врховни суд је одлучио да ревизија туженог није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Наводи којима ревидент указује на то да је другостепени суд учинио битну повреду одредаба парничног поступка из чл. 374. став 1. у вези чл. 396. став 1. ЗПП јер је пропустио да цени жалбене наводе, нису разлог за изјављивање ревизије. Садржина другостепене одлуке, којом се одбија жалба, прописана је у члану 396. ст. 2. Закона о парничном поступку, па у том погледу другостепени суд није у обавези да детаљно образлаже своју одлуку уколико прихвата чињенично стање утврђено пред првостепеним судом, као и примену материјалног права. Суштински ревидент указује на битну повреду одредаба члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку. Међутим, наведена битна повреда одредаба парничног поступка није разлог за изјављивање ревизије, будући да се ревизија у смислу члана 407. став 1. тачка 2) ЗПП може изјавити због битне повреде одредаба парничног поступка учињене у поступку пред другостепеним судом једино из члана 374. став 2. тач. 6), 8), 10) и 11) наведеног закона.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Приштини Ст 1/93 од 27.01.1994. године, закључен је стечајни поступак над стечајним дужником ДП „ЉУБОТЕН“ Црепоциглана из Урошевца и одређено да се нераспоређена имовина предаје Фонду за развој Републике Србије, са књиговодственим стањем на дан 31.12.1993. године. Уговором о закупу Црепоциглане „Љуботен“ Урошевац од 07.04.1995. године, Фонд за развој РС, као закуподавац, дао је у закуп ВВ из ... „преосталу имовину ДП „Љуботен“ Црепоциглана Урошевац. Уговорено је да ће на име закупнине купац плаћати износ у вредности 11.700 комада пуне опеке прве класе, према цени произвођача „Победа“ из Лесковца у моменту плаћања закупнине, да плаћање купа теће од 01.07.1996. године, при чему је купа дужан да закупнину уплаћује најкасније до 5. у месецу за претходни месец на рачун закуподавца. Обавеза је купа да о свом трошку врши текуће и инвестиционо одржавање објеката и опреме „Црепоциглане“, као и да о свом трошку осигура објекте и опрему и винкулира полису осигурања у корист закуподавца. У Извештају Комисије Фонда за развој РС од 26.09.2000. године, наведена је вредност имовине ДП Црепоциглана „Љуботен“ на дан преузимања 07.04.1995. године од 1.080.568,00 немачких марака, те вредност имовине купа ВВ из ... са стањем марта 1999. године од 1.279.150,00 немачких марака, због чега је комисија предложила закључење уговора о оснивању друштва, са односом удела 54%-46%, у корист ВВ из Управни одбор Фонда за развој РС је 15.10.2002. године, одобрио закључење Уговора о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу Црепоциглана „Љуботен“ Урошевац, са ВВ из

Надаље, ВВ из ... и Фонд за развој РС су закључили 2002. године Уговор о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу Црепоциглана „Љуботен“ Урошевац, који уговор никада није извршен, јер ДОО Црепоциглана „Љуботен“ Урошевац није основано, односно није уписано у регистар правних лица. Овим уговором је било предвиђено да Фонд за развој Републике Србије Београд улаже целокупну имовину из Уговора о закупу од 07.04.1995. године и записника од 29.05.1995. године, која износи 1.080.560,00 немачких марака, док оснивач, ВВ из ..., улаже своја средства уложена у

ревитализацију и поправку и остале машине и алате у 1995, 1996, 1997. и 1998. години, чија је вредност 1.279.150,00 немачких марака, све према записнику комисије Фонда, као и износ основног капитала од 5.000,00 америчких долара, од чега ће 50% у износу од 2.500,00 америчких долара платити одмах, а остатак од 2.500,00 долара за две године, у динарској противвредности на дан уплате, што укупно чини износ од 1.289.150,00 немачких марака. На основу наведених улога власници друштва су Фонд за Развој Републике Србије Београд - 45,60% и ВВ из ... 54,40%.

Дана 03.10.2019. године ВВ је упутио Фонду за развој РС и члановима управног одбора Изјаву о раскиду уговора о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу и захтев за повраћај уложених новчаних средстава из разлога једностраног проглашења Републике Косово и забране уписа промене власника на непокретностима на територији АП Косово и Метохија, због чега је ДП Црепоциглана „Љуботен“ Урошевац остала у власништву Фонда за развој РС. Како се из ових разлога није остварила сврха склопљеног уговора оснивању, упркос улагањима које је вршио, ВВ је указао на то да на име свог улагања тражи 1.279.150 немачких марака, што по курсу Европске централне банке од 1.95583 ДЕМ за 1 евро износи 654.019,01 евра. Фонд за развој се није сагласио са наведеном изјавом о раскиду уговора, с обзиром да је према ставу Фонда, ВВ из ... користио Црепоциглану „Љуботен“ Урошевац по основу закупа од 07.04.1995. године, те да је због објективних околности улагао новчана средства у развој циглане уместо плаћања закупнине Фонду, која су му касније призната као оснивачки улог.

Решењем о наслеђивању које је постало правноснажно 21.07.2021. године, за наследнике иза смрти пок. ВВ из ..., оглашени су његов син АА из ... и ћерка ББ из

На основу овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови закључују да је ВВ неспорно вршио улагања у имовину туженог Фонда за развој, за коју вредност улагања је увећана имовина туженог Фонда за развој и која улагања су вршена ради реализације уговора о оснивању, који коначно није никада реализован и које привредно друштво никада није основано. Будући да је имовина туженог увећана за неспорну вредност улагања ВВ у вредности од 654.019,01 евра, то према налажењу нижестепених судова овај пренос имовине није имао свој основ у правном послу или закону, па је основан тужбени захтев тужилаца, као наследника иза пок. ВВ са уделитема од по 1/2 заоставштине, на његовој имовини која укључује и потраживање према туженом Фонду за развој у овој правној ствари, применом одредаба члана 210. и 214. Закона о облигационим односима, у вези члана 9. и 212. Закона о наслеђивању и обавезан тужени Фонд да тужиоцима исплати 654.019,01 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са законском затезном каматом од подношења тужбе 02.03.2020. године до исплате.

Ревидент указује у ревизији на то да се нижестепени судови нису упустили у оцену испуњености правних претпоставки за примену чл. 210. ЗОО, све код чињенице да је између странака постојао уговор о закупу који не садржи ниједну одредбу о обавези закупаодавца да накнади улагања закупца.

Врховни суд налази да су наводи ревидента неосновани и да су нижестепени судови правилно применили материјално право и правноснажно усвојили тужбени захтев.

Одредбом члана 210. став 1. Закона о облигационим односима, прописано је да кад је неки део имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема свој основ у неком правном послу или закону, стицалац је дужан да га врати, а кад то није могуће да накнади вредност постигнутих користи. Ставом 2. истог члана је прописано да обавеза враћања, односно накнаде вредности настаје и кад се нешто прими с обзиром на основ који се није остварио или који је касније отпао.

Дакле, одлучне чињенице за враћање стеченог без основа, да је лице стекло одређену имовину од другог, да пренос није заснован на одређеном правном послу или закону, односно да се основ није остварио или је отпао, те да стога постоји корелација између обогаћења једног лица и осиромашења другог лица. Да би се вратили плодови и платила затезна камата потребно је да је стицалац главницу држао без правног основа, да се основ није остварио или да је касније отпао.

Имајући у виду наведено, правилан је закључак нижестепених судова да су испуњени услови из цитираног члана 210. ст. 2. Закона о облигационим односима за враћање стеченог без основа, имајући у виду да је у конкретном случају утврђено да се основ није остварио. Наиме, према утврђењу нижестепених судова, Црепоциглана „Љуботен“ д.о.о. Урошевац никада није регистрована као привредно друштво, при чему је као неспорно утврђено да је ВВ, чији су тужиоци овде наследници, извршио улагања у имовину туженог Фонда за развој укупне вредности од 1.279.150 немачких марака, што по курсу Европске централне банке од 1.95583 ДЕМ за 1 евро износи 654.019,01 евра. Наведена вредност улагања је потврђена Извештајем комисије Фонда за развој РС од 26.09.2000. године, на основу које процене улагања је донета и Одлука управног одбора Фонда за развој РС од 15.10.2002. године, којом се одобрава закључење Уговора о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу и према којој вредности узajамних улога су уговорени удели чланова у овом друштву. Насупрот наводима ревидента, управо је за наведену вредност улагања од 654.019,01 евра увећана имовина туженог, а умањена имовина сада тужилаца, као наследника иза пок. ВВ. Будући да су улагања ВВ у овој вредности вршена ради реализације Уговора о оснивању Црепоциглана „Љуботен“ д.о.о. Урошевац, који није никада реализован и које привредно друштво никада није основано, то је правилан закључак нижестепених судова да је испуњен услов за примену чл. 210. ст.2. ЗОО јер је се основ остварио. Нису основани наводи ревидента да се ово улагање односило на испуњење уговора о закупу који је био закључен између ВВ и туженог, будући да је уговором у закупу уговорено да ће купац плаћати закупнину у вредности 11.700 кокмада пуне опеке прве класе, према цени произвођача „Победа“ из Лесковца, у моменту плаћања закупнине, при чему је одређено да купац уплаћује закупнину на рачун куподавца. Дакле, вредност од 654.019,01 евра, није предвиђена као закупнина из уговора о закупу, већ управо као вредност улагања у основни капитал Друштва са ограниченом одговорношћу Црепоциглана „Љуботен“ Урошевац, што је констатовано и у самом Уговору о оснивању тог друштва од 2002. године. Како сврха овог уговора никада није испуњена, односно ово друштво никада није основано уписом у судски регистар, сагласно чл. 5 тада важећег Закона о предузећима („Сл. гласник СРЈ“ бр. 29/96 ... 9/2001 – Одлука СУС), а није регистровано ни у време сада важећег Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС“ бр. 36/11 ... 109/21) према чл. 3. - у Регистру привредних субјеката, то је у складу са чл. 210. став 2. ЗОО тужени дужан да врати тужиоцима, као наследницима иза пок. ВВ, вредност 654.019,01 евра на име улагања, с обзиром на то да се основ тог улагања није остварио. У складу са чл. 214. ЗОО правилан је закључак

-5-

нижестепених судова да на наведени износ тужиоцима припада и законска затезна камата од дана утужења, до исплате.

Следом свега наведеног, неоснована је ревизија туженог, те је Врховни суд применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа - судија
Татјана Матковић Стефановић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић